

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

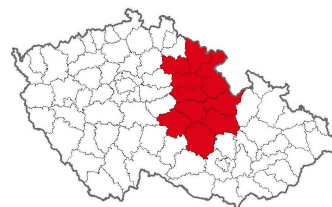
Havlíčkův Brod 15.5.2012
čj. SRS 019806/2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 7 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 7.5.–13.5.2012

1. Počasí

Po deštivém víkendu došlo sice k mírnému ochlazení, ale od poloviny týdne již zase vládlo počasí a teploty připomínající spíše začátek léta. Srážky byly nulové a nebo minimální a denní teploty již opět atakovaly hranici 25 °C. Příchod zmrzlých mužů přinesl další teplotní zlom a po teplotní kulminaci v pátek, kdy byly na některých místech teploty nad 30 °C, došlo v sobotu k náhlému, více než 15°C poklesu teplot. S touto frontou byly spojeny různě intenzivní dešťové srážky.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Po celé oblasti jsou viditelné škody způsobené přívalovými srážkami a krupobitím v předešlém týdnu. Nejvíce byly postiženy plochy oseté cukrovkou, kukuřicí a slunečnicí. Na pozemcích s výsadbou brambor došlo místy k protržení brázd a k odplavení značného množství zeminy spolu s hlízy. V některých případech takto vzniklý tok poškodil i sousední porosty a to buď také odplavením ornice a nebo byly tyto porosty zaneseny vrstvou naplavené zeminy. V lokalitách postižených krupobitím byly v různém rozsahu poškozeny kvetoucí porosty řepky. I přes způsobené škody lze tyto srážky celkově hodnotit jako pozitivní, protože až na ojedinělé lokality došlo k dostatečnému „zalití“ a všechny plodiny vývojově výrazně pokročily.

OBILNINY

Díky počasí v posledních dnech porosty dohnaly ztrátu ve vývoji způsobenou velmi studeným začátkem jara. Převážná většina porostů vykazuje velmi dobrý stav. Výskyt houbových chorob jsou až na výjimky slabé – rozhodující je především vnímavost odrůdy. Přesto probíhají téměř plošné aplikace fungicidů. Ojediněle bylo zaznamenáno mírné poškození listů tekutými hnojivy. Dostatek vláhy a vysoké teploty se příznivě projeví na velmi rychlém vzcházení kukuřic.

PŠENICE OZIMÁ (RF 30–33 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstových fázích od 3. kolénka: třetí kolénko vzdálené min.2 cm od 2. kolénka do objevení se posledního listu (praporcový list), list ještě svinutý.

Další laboratorně potvrzený výskyt **virové zakrslosti pšenice (Wheat dwarf virus)** je z okresu Náchod /lokalita Velké Petrovice/.

Silné výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byly zjištěny v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Kámen 9.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Kameničná 10.5./. V severovýchodní části okresu Svitavy byl pozorován nárůst intenzity – v mnoha případech hodnocena jako střední.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 30. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.**

V okrese Svitavy /lokalita Oldřiš 10.5./ na záhumence byl zaznamenán střední výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem konidioforů a konidií pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4., 5. a 6. list shora. Práh škodlivosti je 5 – 50 % listů s výskytem konidií.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

Z okresu Svitavy /lokalita Záhrad' 10.5./ byl hlášen první nález larev **kohoutků (*Oulema sp.*)** a v ostatních okresech byly pozorovány jejich zvýšené (střední) výskyty a většinou i kladení vajíček.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož.

Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

První výskyty **třásněnek (*Thysanoptera*)** byl zaznamenán v okresech Jičín /lokalita Popovice 7.5./, Náchod /lokalita Ratibořice 9.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 8.5./.

První výskyty nymf **kyjatyk osení (*Sitobion avenae*)** byly zjištěny při smykání v okrese Jičín /lokalita Rohoznice 10.5./. V okresech Náchod /lokalita Lhota a Ratibořice 9.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 8.5./ byly pozorovány první výskyty **kyjatyk travní (*Metopolophium dirhodum*)**.

Pozorování se provádí na začátku metání ve fázi 51 BBCH. Ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu se odebere 50 odnoží /5 míst x 10 odnoží/ a hodnotí se celá rostlina. Vypočte se průměrný počet mšic na jednu odnož.

Kritické číslo je 3 mšice na jednu odnož.

První nálezy min způsobených larvami **vrtalek (*Agromyzidae*)** byly zaznamenány v okrese Pardubice /lokalita Škudly 9.5./.

V okrese Jičín /lokalita Rohoznice 8.5./ byl zjištěn první výskyt housenic **pilatky travní (*Dolerus gonager*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 34–55 BBCH)

Porosty ječmenů ozimých se nacházejí v růstových fázích od 4.kolénka: 4. kolénko vzdálené min. 2 cm od 3. kolénka do středu metání: báze ještě v pochvě.

Zvýšené výskyty **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byly zaznamenány v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Lípa 10.5./, Jičín /lokalita Vitíněves 9.5./ a Pardubice /lokalita Valy 9.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

Již jako střední byl vyhodnocen výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** v okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 10.5./.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

V okrese Pardubice /lokalita Valy 9.5./ byl zjištěn první výskyt **sít'ovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

Stejně jako v porostech pšenice byly zaznamenány první výskyty mšic – **mšice střežchové (*Rhopalosiphum padi*)** v okrese Pardubice /lokalita valy 9.5./ a **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)** v okresech Jičín /lokalita Vitíněves 8.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 9.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

V okrese Jičín byly pozorovány první výskyty minujících larev **vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*)**.

JEČMEN JARNÍ (RF 13-30)

Porosty ječmenů jarních se nacházejí v růstových fázích od 3. listu: 3. list rozvinutý do začátku sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1cm.

Z okresu Trutnov /lokalita Havlovice 9.5./ byl hlášen první výskyt **sít'ovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Pozorování a ošetření viz. ječmen ozimý

První slabé výskyty **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byly pozorovány v okresech Svitavy /lokalita Staré Město a Osík 10.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Šmakov 10.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

První nálezy vajíček **kohoutků (*Oulema sp.*)** jsou hlášeny z okresů Pardubice /lokalita Staré Čívce 9.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Šmakov 11.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 19-34 BBCH)

Porosty hrachu se nacházejí v růstových fázích od 6. až 9. a více listů vyvinuto do 4. internodium viditelné.

Požerky způsobené listopasem čárkovaným (*Sitona lineatus*) zůstávají na slabé úrovni.

První výskyty kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) byly zaznamenány v okresech Chrudim /lokalita Lukavice 10.5./ a Pardubice /lokalita Starý Mateřov 9.5./.

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 59-67 BBCH)

Porosty řepky ozimé se nacházejí v růstových fázích od první korunní lístky viditelné, květy ještě zavřené do dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo.

V okrese Ústí nad Orlicí /lokality Lanškroun, Luková, Damníkov a Mladějov/ byl pozorován 20-40% výpadek květů způsobený mrazem a v okrese Chrudim /lokalita Švihov/ došlo k poškození vrcholových květenství **krupobitím**.

Z okresu Chrudim lokalita Švihov 9.5./ je hlášen první výskyt černě řepkové (*Alternaria brassicae*) na listech.

Pozorování se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajišťí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

Další hlášení o prvních výskytech imag bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) přišla z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 10.5./, Chrudim /lokalita Švihov 10.5./ a Svitavy /Zahrad a Hradec nad Svitavou 10.5./.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Ze všech okresů jsou hlášeny pouze slabé výskyty krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*), zvýšené /až střední/ byly pozorovány pouze na okrajích pozemků.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk/1 rostlina

od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/1 rostlinu při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/2 rostliny

MÁK SETÝ (RF 20-35 BBCH)

Porosty máku setého se nacházejí v růstových fázích od vytváření prvních pravých listů do fáze růžice.

Silný výskyt plísně máku (*Peronospora arborescens*) byl zjištěn v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Šmakov 10.5./.

K infekci dochází od května do sklizně. Nižší teploty, ovlhčení, vysoká vzdušná vlhkost a hustý porost vytvářejí podmínky pro napadení.

Preventivní ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechniky, střídání plodin, zdravé osivo, řidší porosty. Přímá ochrana-preventivní aplikace fungicidu od fáze 6-ti a více pravých listů.

Po aplikaci insekticidů jsou výskyty **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** v porostech nulové nebo velmi slabé.

Pozorování dospělců probíhá od fáze 10-22 BBCH, pozorování larev v období stonkování 40-49 BBCH.

Porosty se ošetří do fáze 4-5 listů v případě výskytu 3-4 brouků na 1m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

První a hned silné výskyty **mšice makové (*Aphis farae*)** byly zjištěny v porostech v okresech Jičín /lokalita Milovice 10.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Brteč 10.5./.

OKOPANINY

BRAMBOR OBECNÝ (RF 1-35 BBCH)

Porosty brambor se nacházejí v růstových fázích od hlíza nenarašena do plný prodlužovací růst (cca 25 cm).

První výskyty dospělců **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** byly pozorovány v okresech Jičín /lokalita Jičín zahrádka 10.5./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Týniště nad Orlicí zahrádka 11.5./.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

CUKROVKA (RF 15-25)

Porosty cukrovky se nacházejí v růstových fázích od první pravý list viditelný do čtvrtý pár listů vyvinutý (fáze osmi listů).

V okrese Ústí nad orlicí /lokalita Domoradice 10.5./ byl pozorován první výskyt vajíček **květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*)**.

První výskyty okřídlených samic **mšice makové (*Aphis farae*)** byly zjištěny v okresech Jičín /lokalita Milovice 9.5./ a Náchod /lokalita Nové Město nad Metují 10.5./.

KOŘENINOVÁ ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ (RF 61 BBCH)

První výskyt larev **makadlovky kmínové (*Despertasia nervosa*)** byl zaznamenán v okrese Chrudim /lokalita Bošov 10.5./.

Na stejné lokalitě byly zjištěny i první projevy poškození květů **vlnovníkem kmínovým (*Aceria carvi*)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 65-69)

Hlášeny byly první výskyty **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonovém lapáku z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Krátká Ves 11.5./, Chrudim /lokalita Podlíšťany

10.5./, Náchod /lokalita Velká Ves 8.5./, Pardubice /lokalita Svinčany 9.5./ a Svitavy /lokalita Svitavy 7.5./.

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Ve stejných lokalitách a dnech byly zaznamenány i první úlovky **obaleče jabloňového (Argyroplote variegana)**.

Pozorování a ošetření viz. Obaleč jablečný

První výskyt **obaleče zimolezového (Adoxophyes orana)** byly zjištěny v okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 10.5./ a Náchod /lokalita Velká Ves 8.5./.

Sledování letu dospělců do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9.

Základem ochrany je jedno ošetření proti první generaci škůdce. Ovicidní ošetření je nutné provést ihned při zjištění úlovku nejméně deseti motýlků na lapák na 1 - 4 ha za 3 - 4 dny. Larvicidní ošetření se provádí při zjištění SET 2.100 HS od doby úlovku nejméně deseti motýlků na lapák na 1 - 4 ha za 3 - 4 dny. V případě potřeby je možné provést preventivní ovicidní ošetření v době zvýšeného úlovku motýlků, nebo preventivní larvicidní ošetření při zjištění SET 2.100 HS od doby zvýšeného úlovku v lapácích.

První výskyt dospělců **mery jabloňové (Cacopsylla mali)** byl zaznamenán v okrese Jičín /lokalita Úlibice 7.5./

Výskyt se sleduje v období vegetačního klidu až rašení na 20 dvouletých větvích (vajíčka) nebo alespoň před ošetřením (přítomnost larev).

Jabloně se ošetřují při výskytu 50 a více vajíček na 1 m délky větví nebo při výskytu 100 a více larev ve 100 květních nebo listových růžicích.

V okrese Pardubice /lokalita Svinčany 9.5./ byl pozorován první výskyt **mšice jabloňové (Aphis pomi)**.

Práh škodlivosti je 10 jedinců na 100 květních (listových růžic před květem, nebo 10 kolonií na 100 květních růžic.

HRUŠEŇ (RF 65-69)

První výskyty **vlnovníka hrušňového (Epitrimerus pyri)** a larev **bejlomorky hrušňové (Dasineura pyri)** byly zjištěny v okrese Pardubice /lokalita Svinčany 9.5./.

SLIVŮŇ (RF 63-67)

První úlovek **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** je hlášen z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 10.5., Štoky 9.5. a Krátká Ves 11.5./, Náchod /lokalita Velká Ves 8.5./, Pardubice /lokalita Svinčany 9.5./ a Svitavy /lokalita Svitavy 9.5./.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první (přezimující) generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Z okresu Náchod /lokalita Velká Ves 8.5./ je hlášen i první výskyt **obaleče východního (Grapholita molesta)**.

Pozorování a ochrana viz obaleč švestkový.

Hlášen byl první výskyt **vlnovníka trnkového (Eriophyes similis)** z okresu Pardubice /lokalita Svinčany 9.5./.

BROSKVOŇ (RF 67-69)

První příznaky **kadeřavosti broskvoně (*Taphrina deformans*)** byly zaznamenány v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 7.5./, Náchod /lokalita Hejtmánkovice 5.5./, Pardubice /lokalita Choltice 9.5./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Pohoří 7.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Ústí nad Orlicí-zahrádky 10.5./.

OKRASNÉ DŘEVINY

Silný výskyt a žír dospělců **mandelinky topolové (*Chrysomela populi*)** na mladých listech energetických topolů byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Údrnická Lhota, Markvartice u Sobotky a Spyšová 10.5./.

OKRASNÉ ROSTLINY

V okrese Trutnov /lokality Trutnov a Rtně v Podkrkonoší/ byl na vzorcích rostlin *solanum jasminoides*, odebraných v rámci soustavné rostlinolékařské kontroly, laboratorně potvrzen výskyt **viroidní vřetenovitosti hlíz (*Potato spindle tuber viroid*)**.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl